



Številka: 500-400/2023/7 (102-08)
Ljubljana, 7. 11. 2023
EVA (če se akt objavi v Uradnem listu RS)
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Poročilo o trilateralnem srečanju ministra za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjana Poklukarja z ministrom za notranje zadeve Italijanske republike Matteom Piantedosijem in ministrom za notranje zadeve Republike Hrvaške dr. Davorjem Božinovićem v Trstu, 2. 11. 2023 – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
<p>Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije naseji dne sprejela naslednji:</p> <p style="text-align: center;">S K L E P</p> <p>Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o trilateralnem srečanju ministra za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjana Poklukarja z ministrom za notranje zadeve Italijanske republike Matteom Piantedosijem in ministrom za notranje zadeve Republike Hrvaške dr. Davorjem Božinovićem v Trstu, 2. 11. 2023.</p> <p style="text-align: right;">Barbara Kolenko Helbl generalna sekretarka</p>
Priloga:
<ul style="list-style-type: none">- Poročilo o trilateralnem srečanju ministra za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjana Poklukarja z ministrom za notranje zadeve Italijanske republike Matteom Piantedosijem in ministrom za notranje zadeve Republike Hrvaške dr. Davorjem Božinovićem v Trstu, 2. 11. 2023.
Prejmejo:
<ul style="list-style-type: none">- Ministrstvo za notranje zadeve- Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
Suzana Ivanović, vodja Službe za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje, Ministrstvo za notranje zadeve
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/

5. Kratek povzetek gradiva:		
<p>Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar se je 2. 11. 2023 v Trstu srečal z ministrom za notranje zadeve Italijanske republike Matteom Piantadosijem in ministrom za notranje zadeve Republike Hrvaške dr. Davorjem Božinovićem. Izmenjali so mnenja glede dosedanjega sodelovanja med tremi državami na področju upravljanja migracij ter določili cilje in načine nadaljnjih oblik sodelovanja, s posebnim ozirom na zagotavljanje notranje varnosti. V tem kontekstu je bil poudarek pogovora na boju proti tihotapljenju migrantov, radikalizaciji in terorizmu ter na pomenu izmenjave informacij med vsemi partnerji vzdolž zahodno-balkanske migracijske poti in nujnosti skupnih naporov za poziv Komisiji, naj okrepi svoj angažma na področju vračanja v države izvora tako iz EU kot iz regije Zahodnega Balkana. Dogovorili so se, da bodo okrepili predvsem operativno sodelovanje med tremi državami, v sklopu katerega bodo okrepljene tudi mešane policijske patrulje. Strinjali so se tudi, da mora tovrstno trilateralno sodelovanje prerasti v stalni konstruktivni mehanizem sodelovanja.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: / (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: Potrebna finančna sredstva za udeležbo na bilateralnem rečanju so bila zagotovljena v okviru materialnih stroškov Ministrstva za notranje zadeve.		
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:		
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 		NE
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:		
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:		NE
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:		NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:		NE
Boštjan Poklukar MINISTER		

**Poročilo o trilateralnem srečanju ministra za notranje zadeve Republike Slovenije
Boštjana Poklukarja z ministrom za notranje zadeve Italijanske republike Matteom
Piantedosijem in ministrom za notranje zadeve Republike Hrvaške dr. Davorjem
Božinovićem v Trstu, 2. 11. 2023**

Gostitelj trilateralnega srečanja, italijanski notranji minister Matteo Piantedosi, je uvodoma povedal, da je bil glavni povod za srečanje odločitev za ponovno uvedbo nadzora na notranji meji. Pojasnil je, da je bila odločitev težka, saj je schengen vendarle eden od stebrov sodelovanja v EU, poleg tega pa Slovenijo in Italijo vežejo tudi zgodovinski stiki ljudi v obmejnem pasu. Stališče Italije do prostega pretoka ljudi nikakor ni sovražno, zato tudi ne želijo, da tovrstni nadzor traja dolgo, in menijo, da je treba zagotavljati tudi sorazmernost sprejetega ukrepa. Pojasnil pa je, da je bila odločitev nujna zaradi konflikta, ki smo mu priča na Bližnjem vzhodu, ter posledičnih varnostnih tveganj, s čimer se bomo ukvarjali naslednje mesece. Minister je zagotovil, da so vsi ukrepi sprejeti v prid varnosti vseh državljanov, pri tem pa je nujno tudi, da se lotimo sodelovanja vzdolž celotne zahodno-balkanske migracijske poti. In prav to je bil dodaten razlog za srečanje, saj si želi, da notranje nadzore nadomesti varovanje in nadzor na zunanji meji, pri čemer želijo tudi sami pomagati Hrvaški. Poleg zahodno-balkanske poti ima Italija ogromen migracijski pritisk na Lampeduso, pri čemer ima sicer podporo EU, treba pa je upoštevati tudi konflikt med Ukrajino in Rusijo, ki še ni zaključen. Skratka, možnosti infiltracije teroristov v migracijske tokove je veliko. Posledično je operativno sodelovanje treba zastaviti tako, da bomo kar se da učinkoviti.

Minister Piantedosi si želi, da je to trilateralno srečanje zgolj prvo in da postane nekakšen konstruktivni mehanizem oziroma praksa, kjer se bomo imeli priložnost pogovarjali o učinkovitosti sprejetih ukrepov.

1. Analiza razmer na zahodno-balkanski migracijski poti

Po podatkih Frontexa je v primerjavi z lanskim letom na zahodno-balkanski migracijski poti sicer prišlo do velikega zmanjšanja nezakonitih migracij, medtem ko število nezakonitih prehodov slovensko-italijanske meje (do zdaj 7.500) kaže na 30-odstotno porast, čeprav so se razmere v avgustu in septembru nekoliko umirile. Upadajo tudi prehodi avstrijsko-italijanske meje. Piantedosi navaja, da se samo v Furlaniji-Julijski krajini nahaja 16.000 nezakonitih migrantov. Čeprav je na tem področju že bilo nekaj napredka, opozori tudi na nujnost nadaljnje uskladitve vizumskih režimov, predvsem srbskega, z režimom EU, saj tja še vedno brez vizumov vstopajo Turki, medtem ko v Turčijo prihaja veliko Maročanov.

Namreč, nobena od držav članic ni varna pred džihadisti, kar dokazujejo nedavni teroristični napadi v Bruslju in Parizu. Zavedati se je treba, da je zahodno-balkanska pot izredno privlačna, po njej pa največ potujejo državljani Afganistana in Sirije, torej držav, ki sta tako rekoč inkubatorja radikalizacije. Posledično Italija te poti pozorno spremlja, pri čemer proučujejo dejavnosti po telekomunikacijskih poteh in spletu, pa tudi vlogo žensk pri novačenju in širjenju teroristične mreže. Tako kot Nemčija in Švedska tudi sami ugotavljajo, da nevarnost predstavljajo tudi tuji borci, ki so se polni izkušenj in znanj vrnili nazaj domov na Zahodni Balkan.

Tudi minister Poklukar se je pridružil mnenju, da je tovrstni notranji nadzor nujno začasne narave in da tudi v duhu dobrega sodelovanja v kontekstu projekta Nove Gorice kot evropske prestolnice kulture v letu 2025 upa, da obmejnemu prebivalstvu in obiskovalcem ne bomo oteževali življenja. Veseli ga, da jih je italijanski kolega kot prvi povabil na tovrstno srečanje in da se lahko skupaj poglobljeno pogovarjajo o razmerah na tej aktivni migracijski poti. Pomembno je namreč, da smo proaktivni, in sicer predvsem na področju boja proti tihotapljenju migrantov, ki je v regiji močno prisotno.

Italijanskemu kolegu je minister Poklukar pritrdil tudi glede želje in potrebe po bolj poglobljenem sodelovanju na zunanji meji, pri čemer nimamo v mislih zgolj Hrvaške, ampak tudi Romunijo in Bolgarijo, katerih vstop v schengen močno podpiramo. To bomo komunicirali tudi na obiskih delegacij Romunije ter Bosne in Hercegovine pri nas v prihajajočih tednih. Vsi vemo, kako koristna bi bila prisotnost Frontexa v celotni regiji, tudi v Bosni in Hercegovini.

Okrepljeno policijsko sodelovanje na področju boja proti tihotapljenju migrantov na ravni regije deluje dobro, predvsem s Severno Makedonijo, pa tudi med našimi tremi državami. V tem oziru je minister Poklukar podal pobudo, da bi se naši šefi policij, morda tudi avstrijska stran, redno srečevali na video konferencah, kjer bi si poročali o poteku dogovorjenih aktivnosti in na ta način sodelovanje še izboljšali. Idejo podpreta tako Italija kot Hrvaška – slednja predlaga, da vključimo še Madžarsko in Slovaško.

Minister Poklukar je spomnil, da moramo na Evropsko komisijo nasloviti vprašanje vračanja. Slednje namreč ne more biti uspešno, če si nezakonite migrante vračamo le med sabo, ampak je treba vzpostaviti vračanje iz regije Zahodnega Balkana v države izvora. Tu pa se pričakuje večji angažma Komisije in EEAS. Ministra sta se tudi strinjala, da je treba delati na izboljšanju razmer v izvornih državah.

Pove tudi, da se je Slovenija nedavno izredno razveselila možnosti sodelovanja v projektu IPA III »Boj proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi«, pri čemer si bomo prizadevali, da namenjena sredstva porabimo namensko za operativno sodelovanje.

Ministri so se strinjali, da trenutno zapiranje meja ni najboljša oblika sodelovanja in prav tako ni v duhu schengna in EU. Zato upajo, da ga bomo nadomestili z alternativnimi izravnalnimi ukrepi takoj, ko grožnja za teroristične napade ne bo več obstajala. Prav tako moramo izkoristiti center Vrata Megvarje, kamor lahko za večjo učinkovitost in varnost naših držav vključimo še Hrvaško.

Z vsem se je strinjal tudi hrvaški minister Božinović, ki je povedal, da ima vsaka regija v EU svoje specifične, kar velja tudi za našo zahodno-balkansko migracijsko pot. Glede na upadanje števil nezakonitih prehodov v zadnjem času pričakujejo, da se bo trend še zmanjšal. Doda, da je njihova policija v evropskem merilu ena najbolj zaposlenih policij, saj šteje okoli 6.700 policistov in še dodatne specialne enote. Teren na njihovih mejah je izredno zahteven, ampak si dnevno prizadevajo za preprečevanje prehodov. Pri tem so žal tarča številnih kritik glede domnevnega izvajanja nasilja nad migranti, glede česar pojasni, da je njihova policija visoko usposobljena in da ima enaka pooblastila kot katera druga. Tudi on verjame, da lahko Italija, Slovenija in Hrvaška skupaj, in ne posamično, najdemo rešitev v obliki izmenjave informacij in operativnega delovanja mejnih policistov.

Hrvaška stran je izpostavila, da se prav teroristi poslužujejo alternativnih poti, saj tam niso opaženi, zato predlaga, da z namenom preprečevanja infiltracije slednjih okrepimo sodelovanje prav na zeleni meji, saj tam lahko dosežemo boljše rezultate kot na mejnih prehodih. K sodelovanju na področju izravnalnih ukrepov povabi tudi Italijo, saj bomo skupaj lažje preprečili nezakonite prehode v Slovenijo in posledično naprej. V tem smislu bi poslali tudi sporočilo ostalim državam članicam, kako se spopasti s tovrstnimi izzivi, ne da bi pri tem spodkopavali schengen.

Minister Božinović je povedal, da je letos na Hrvaško vstopilo prek 60.000 nezakonitih migrantov, od katerih so tisti, ki naprej vstopijo v Slovenijo in Italijo, preverjeni in vneseni ne le v sistem Eurodac (le redki ne), ampak tudi v druge sisteme, npr. da Hrvaška 24/7 sodeluje tudi z FBI-jevim Terrorist Screening centrom, prek katerega so prišli že do prek 8.000 zadetkov. Še več uspeha naj bi seveda imeli, če ne bi bili neprestano pod drobnogledom glede domnevnih kršitev človekovih pravic, svobode gibanja ipd. Pove tudi, da je Hrvaška najverjetneje država z največ ujetimi tihotapci (prek 1.000), ki so največkrat državljani tretjih držav, a ne izključno, saj so med njimi tudi državljani EU. Vse pridobljene podatke in informacije delijo tudi z Europolom.

2. Vpliv nadzora na notranjih mejah

Piantedosi in Poklukar sta se strinjala, da mora nadzor na notranji meji čim manj vplivati na dejavnosti naših čezmejnih delavcev in da moramo biti pri izvajanju fleksibilni. Piantedosi pove, da so tudi na območju Trsta, kjer se je posel spodbujanja nezakonitih prehodov razcvetel, že ustavili osem oseb, ki so bile sumljive z varnostnega vidika. Prav tako sta se ministra strinjala, da je treba nadzor na meji vsaj v obdobju božičnih praznikov zreducirati na najnižji možni nivo.

Minister Poklukar je priložnost izkoristil za povabilo kolegov na marčno zasedanje procesa Brdo, prav tako pa tudi na naslednje trilateralno srečanje, ki bi ga gostil ob robu slednjega. Vsi trije ministri so se namreč strinjali, da medsebojna izmenjava informacij sicer poteka dobro, vendar je treba sodelovanje še nadgraditi.

Božinović izpostavi, da so zgolj skupne aktivnosti tiste, ki nam bodo pomagale, da ne bomo ob vsaki nepredvidljivi situaciji, kot je trenutno dogajanje na Bližnjem vzhodu, vsakič znova zadev ugotavljali od začetka. Širša javnost namreč naše ukrepe vidi kot neuspeh politike. Zato moramo storiti več in se ne omejevati na sodelovanje zgolj med našimi tremi državami, ampak s širšo regijo Zahodnega Balkana. Predlaga, da namesto posamično raje kot trio obiščemo Prištino, Sarajevo, Beograd in tako naprej ter na ta način ozaveščamo o pomenu sodelovanja z regijo. Pri tem je nujno opozarjanje na problematiko uskladitve vizumskih režimov, saj je za Zahodni Balkan to nenazadnje pomemben faktor tudi v luči njihove EU perspektive. Vendar tudi tu ne smemo gledati vsega skozi pravno prakso, saj npr. vidimo, da smo že v kontekstu pogajanj za članstvo v EU razdeljeni (npr. EEAS zagotavlja pomoč po čisto drugačnih kriterijih in ne nujno v povezavi z migracijami). Treba si je torej priznati, da imamo težavo tudi znotraj EU. Stanje v pravosodju se ne zdi v ničemer povezano in tisti, ki se ukvarjamo z vprašanjem migracij, nismo primerno vključeni v to razpravo.

3. Operativno sodelovanje med Slovenijo, Italijo in Hrvaško

Ministri so se strinjali, da je treba formatu trilateralnih sestankov dati nov zagon in da potrebujemo tudi operativno omizje, ki se bo redno sestajalo, kar bi doprineslo tudi k bilateralnim odnosom.

Strinjali so se, da je to zgodovinsko pomembno srečanje omogočilo dobro analizo, ki je pokazala interes po skupnem pristopu predvsem kar zadeva zahodno-balkansko migracijsko pot. Minister Piantedosi je povzel, da je zadovoljen z našimi predlogi, ki grejo tudi v smeri večjega vključevanja EU institucij in agencij, predvsem Frontexa.

Sklenili so, da se bodo zavzemali za ustanovitev oz. nadgradnjo sodelovanja v mešanih patroljah po vzoru modela Italije in Francije, ki se je izkazal za učinkovitega, pa tudi po vzoru že delujočih patrolj na naših mejah. Pri tem je treba sodelovati v trilateralnem ključu, zato bi lahko to pospremili še z ustanovitvijo skupnega koordinacijskega centra z namenom povečanja učinkovitosti patrolj, saj bi tak center lahko nudil sedež patroljam, koordiniral njihovo delo in pospešil vračanje. Minister Poklukar je pri tem spomnil, da podoben center že deluje v Vratih/Megvarjih, kjer sodelujejo slovenski, italijanski in avstrijski policisti pri izmenjavi informacij, zato je predlagal, da bi k sodelovanju v ta center povabili tudi Hrvaško. Nadalje so se dogovorili o okrepitvi in celo morebitni razširitvi trilateralnega formata. Dialog je namreč treba stabilizirati z rednimi sestanki strokovnjakov in ministrov, saj si bomo na ta način zagotovili politično kritje.

Pri tem je osrednjega pomena pozitivno komuniciranje v medijih, tudi glede začasnosti mejnega nadzora. Naše poročanje mora iti vedno v smeri tega, da ukrepe sprejemamo za zagotavljanje varnosti naših držav, regije in EU. Sklenejo, da so sprejeti zaključki izhodišča za prihodnje trilateralno srečanje.